

Deel 1 Straattaal

Lees tekst 1.

In alinea 1 tot en met 3 van tekst 1 worden onderzoeken besproken onder eentalige en tweetalige kinderen en onder Marokkaans-Nederlandse jongeren. Uit deze onderzoeken wordt een conclusie getrokken.

- 1p **1** Welke conclusie is dat, gelet op alinea 1 tot en met 3?
- A** Eentalige en tweetalige kinderen maken vaak meer fouten in lidwoordgebruik dan Marokkaans-Nederlandse jongeren.
 - B** Eentalige kinderen maken vaak meer fouten in lidwoordgebruik dan tweetalige kinderen en Marokkaans-Nederlandse jongeren.
 - C** Tweetalige kinderen en Marokkaans-Nederlandse jongeren maken vaak meer fouten in lidwoordgebruik dan eentalige kinderen.
 - D** Tweetalige kinderen maken vaak meer fouten in lidwoordgebruik dan eentalige kinderen en Marokkaans-Nederlandse jongeren.

Uit alinea 3 tot en met 5 kun je twee algemene oorzaken afleiden van het onjuist gebruik van lidwoorden onder Marokkaans-Nederlandse jongeren.

- 2p **2** Noem deze twee oorzaken.
Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord in totaal niet meer dan 25 woorden.

Stel, je wilt advies geven over hoe het onderwijs moet omgaan met het onjuist lidwoordgebruik onder jongeren.

- 2p **3** Welke twee van onderstaande vijf adviezen zijn dan het meest in lijn met alinea 5 en 6?
Noteer de nummers van de twee juiste adviezen.

Het onderwijs moet jongeren leren

- 1 dat een onjuist gebruik van lidwoorden geen probleem is.
- 2 dat ze lidwoorden in alle situaties correct moeten gebruiken.
- 3 hoe taalgebruik zoals lidwoordgebruik varieert per taalsituatie.
- 4 hoe ze creatief kunnen zijn door te spelen met lidwoorden.
- 5 in welke context ze lidwoorden wel en niet naar eigen voorkeur kunnen gebruiken.

- 2p 4 De woordgroep 'grijs gebied' in de titel van tekst 1 is beeldspraak. Welke interpretatie van deze beeldspraak doet het meest recht aan de hoofdgedachte van tekst 1?
- Het onjuist lidwoordgebruik in straattaal
- A is een schijnprobleem, doordat jongeren dit soort taalfouten bewust inzetten om hun identiteit en plaats in de groep vorm te geven.
 - B is in het onderwijs jongeren moeilijk af te leren, doordat het samenhangt met identiteitsvorming en in veel taalsituaties niet optreedt.
 - C laat zich niet eenduidig verklaren, omdat het deels ontstaat vanuit gebrekkige taalkennis en deels vanuit bewust afwijken van de norm.
 - D moet verder worden onderzocht, omdat nog onduidelijk is in welke mate het samenhangt met taalproblemen van meertalige jongeren.

Lees tekst 2.

Volgens tekst 2 is jongerentaal "geen statische, afgebakende taal" (regels 1-2).

Hieronder staan zes mogelijke oorzaken van dit verschijnsel.

- 2p 5 Welke twee oorzaken worden duidelijk **niet** in tekst 2 besproken? Noteer de nummers van de twee niet besproken oorzaken.
- 1 De plek waar jongerentaal wordt gesproken, verandert in de loop der tijd.
 - 2 De woorden in jongerentaal worden ontleend aan steeds weer andere brontalen.
 - 3 Het taalspel in jongerentaal zorgt steeds weer voor nieuwe vondsten.
 - 4 Jongeren geven met jongerentaal steeds weer opnieuw vorm aan hun identiteit en hun positie tegenover volwassenen.
 - 5 Of jongeren jongerentaal spreken, hangt af van hun gesprekspartner.
 - 6 Taalcodes blijven geheim en worden steeds weer vernieuwd.

De ondertitel van tekst 2 luidt: 'Een pleidooi voor lossere regels'.

Hieronder staan vijf mogelijke argumenten bij dit pleidooi.

- 2p 6 Noteer de nummers van de twee argumenten die in tekst 2 dit pleidooi ondersteunen.
- 1 Jongeren geven met hun taallenigheid vorm aan hun zelfbeschikking en taalvrijheid.
 - 2 Jongeren leren de taalfouten vanzelf weer af als ze ouder worden.
 - 3 Jongeren variëren hun taalgebruik per situatie, waarbij ze bewust kunnen afwijken van de taalnorm.
 - 4 Jongeren verrijken de standaardtaal met nieuwe taalvondsten.
 - 5 Jongeren worden vanwege hun onzorgvuldige taalgebruik ten onrechte vaak weggezet als asociaal.

Je vergelijkt nu de beschrijving van de kenmerken van straattaal in tekst 1 en tekst 2.

Tekst 1 besluit met de zin: “En dat, waarde matties, klinkt zelfs op school te netjes.” (regels 93-95)

Met deze zin, en dan met name de woordgroep “waarde matties”, wordt een kenmerk van straattaal geïllustreerd dat in tekst 2 wordt besproken.

- 1p **7** Citeer drie afzonderlijke, duidelijk verschillende woorden uit tekst 2 die elk op zich dit kenmerk van straattaal benoemen.

In alinea 1 tot en met 4 van tekst 2 staat een constatering over foutief taalgebruik als kenmerk van straattaal. Deze constatering kun je op basis van tekst 1 van kritiek voorzien.

- 2p **8** Welke constatering uit tekst 2 is dat, en welke kritiek kun je hierop geven op basis van tekst 1?

Hieronder staan zes uitspraken over kenmerken van straattaal.

- 4p **9** Geef per uitspraak aan of deze aansluit bij tekst 1 en/of tekst 2. Neem de nummers van de uitspraken over en zet daarachter *tekst 1*, *tekst 2*, *allebei* of *geen van beide*.

- 1 Het spreken van straattaal kan je schoolcarrière in de weg zitten.
- 2 Het spreken van straattaal kan je werkcarrière in de weg zitten.
- 3 Of iemand wel of niet straattaal spreekt, hangt slechts beperkt samen met diens etnische achtergrond.
- 4 ‘Straattaal’ doet als term geen recht aan de omgangstaal van jongeren.
- 5 Straattaal heeft onder jongeren een aanzienlijk hogere status dan standaardtaal.
- 6 Straattaal is een verschijnsel dat kan variëren per taalsituatie.

Stel, je werkt aan een werkstuk over algemene kenmerken van straattaal en bepaalt daarvoor de betrouwbaarheid en bruikbaarheid van tekst 1 en 2.

Je stelt vast dat tekst 1 een betrouwbare bron is voor je werkstuk: de auteur ervan is een deskundige. Je twijfelt echter aan de inhoudelijke relevantie van tekst 1 voor je werkstuk.

- 1p **10** Om welke reden kun je hieraan twijfelen? Baseer je antwoord op de inhoud van tekst 1.
Geef antwoord in een of meer volledige zinnen.

Van je docent Nederlands moet je voor je werkstuk wetenschappelijke bronnen van taalkundigen gebruiken.

- 2p 11 Welke van de twee teksten voldoet het meest aan deze voorwaarde, gelet op de inhoud ervan? Leg je antwoord uit door onderstaande zinnen aan te vullen.

Neem de nummers uit de zinnen over en zet daarachter je antwoord.

(1) (Kies uit: *Tekst 1/Tekst 2*) voldoet het meest aan deze voorwaarde. In tegenstelling tot de andere tekst worden de uitspraken in deze tekst inhoudelijk ...(2)... .

Deel 2 Gedachten op de crosstrainer

Lees tekst 3.

De ik-figuur bekijkt in alinea 1 een realityshow waarin een vrouw vraagt om “een aquarium dat op haar leek” (regels 4-5).

Uit het taalgebruik in deze alinea blijkt een bepaalde houding van de ik-figuur tegenover deze realityshow.

- 1p 12 Met welk woord kan deze houding het best worden getypeerd?

- A beschaamd
- B geïrriteerd
- C sarcastisch
- D verwonderd

In alinea 1 en 2 is herhaaldelijk sprake van een humoristische toon. Hieronder staan zes zinnen uit alinea 1 en 2.

- 2p 13 Uit welke drie zinnen blijkt deze humoristische toon het meest? Noteer de nummers van de drie juiste antwoorden.

- 1 “Op mijn favoriete crosstrainer keek ik onlangs naar een realityshow over aquariumbouwers.” (regels 1-3)
- 2 “Ook kon ik me niet voorstellen dat ze zichzelf als een aquarium met kwallen of piranha’s zag.” (regels 11-14)
- 3 “Haar zelfportret moest een ideaal zelfportret worden, een aquarium zonder smet of sombere gedachten, een aquarium dat bruiste van enthousiasme, vol vrolijke vissen en wuivend wier.” (regels 14-19)
- 4 “Ik keek om me heen en vroeg me af of het ieders wens zou zijn zich uitgedrukt te zien.” (regels 25-27)
- 5 “mij doet zo’n exercitie eerder denken aan de nachtmerrie van marcherende bejaarden met lichtgewicht wandelstokken” (regels 45-49)
- 6 “Als het een beetje meezit, lukt het me dan mezelf al trappende en trekkende helemaal te vergeten.” (regels 53-55)